

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Wekerle-tér 671.

Felolvasó szerkesztő:
Bíró Pál.

Főmunkatárs:
Dr. Buza Barna.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, félévre 2.50, negyedévre 1.25
Egyes szám ára 5 kr.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai, Wekerle-tér 502
Hirdetéseket a legutányosabb árban közlünk.

Végre.

Thurzó-Füred, augusztus 7.
(bp.) Utolsó időben nagyon gyakran használják ezt az ugynevezett „rendszer” szócskát. Ez a nyolc betűs szócska igen igen sok mindent tartalmaz. Alapjában véve jelenti a megyei és városi szervek vegetációját.

Az új kormány működése óta mi megyeiek, mohóbban lessük a „rendszer” fejleményeit, mint a politika legérdekesebb momentumait. Különösen azért is, mert ugyanaz a kormányelnök, a ki a jog, törvény és igazság mesgyéjét jelölte ki működése utjával, az egy személyben egyszersmind Magyarország belügyminisztere is.

Főlöleges hangoztatnunk, hogy egy ország belső gyengülése vagy erősödése a legszomorubb és illetve a legüdvösebb lehet arra az országra. És valljuk meg ma is — aminthogy gyakran megmondottuk a multi rendszer idejében — hogyha Magyarország azon a régi posványos, ingoványos csapáson még soká bandukol, akkor mihamar elmerült volna.

Talán a haladás törvénye, talán az idők parancsszava, talán a gondviselés, — nem tudjuk mi volt az a mi az elmerüléssel fenyegető állapotból kiragadt bennünket, — csak örvendünk, ha a belügyi kormány egyes ténykedéséből nyilván látjuk, hogy a rendszer megváltozott.

Hol halottuk ez előtt azt a hangot, a melylyel a kormány megfedte a mócsai esetet előidéző komárommezei tisztviselőket? Mikor volt az ez előtt, hogy belügyminiszter olyan leiratot intézzen vármegyéhez, mint Széll Kálmán intézett július 24-én Csanádmegye alispánjához?

Uj hangok ezek. Uj hangok, a melyeknek akkordjai idegenül, de kellemesen hangzanak. Kellemesen, mert érezzük belőle, hogy a visszavonások, a jogtalanságok, a törvénytelen ségek disszonáns akkordjait teljesen kuszóbbolni szándékozik onnan.

Hiszen vessünk csak egy rövid pillantást arra a csanádmegyei leiratra. — Hallgassuk csak milyen üzenetet küld Makó városához. A mint következik:

— A pénztárak és minden egyes gazdálkodási ágazat nemcsak rendszeretlenül kezeltetnek, de teljesen ellenőrizetlenek.

— A bérben birt fagyasztási adó és az erdő vagyon körül megbotránkoztatást keltő a kezelés.

— Befolyó jelentékeny összegekről a számvetés tudomással nem bír.

— Az alkalmazott egyének nagy része ugy képtesség, mint megbízhatóság tekintetében kifogás alá esik.

— A számadások 1896. és 1897. évről felülvizsgálva, 1898. évről pedig még elkészítve nincsenek.

— Maga a szervezet és rendszer rossz.

— Súlyos felelősség terheli a város közönséget, hogy az önkormányzattal járó kötelességeket és feladatokat tel-

jesíteni vagy nem képes, vag nem hajlandó.

— A vármegye a törvény által ráruházott felügyeleti és ellenőrzési jogot, de egyszersmind kötelességét oly módon gyakorolta, hogy annak következtében a jelzett állapotok lehetővé váltak.

Csak ugy kiszedtük a többi közül ezeket a vádpontokat. Mellesleg még megemlítjük azt a csinos és nálunk nem érdektelen dolgot, hogy »szállított és elfogyasztott papirosért minden évben körülbelül egyenlő összeget, 3829 frt 65 krt fizettek ki. Megrendelték, ki is utalványozták, de hogy ki vette át s hogy kezelték el ezt a rengeteg papirost, annak még nincs nyoma.»

Felemlítettük pedig ennek a belügyminiszteri leiratnak egyes részeit legkülönböbben azért és abból a szempontból: merítsen belőle Zemplénvármegye és Sátoralja-Ujhely közönsége tanulságot. Tanulja meg ebből a leiratról, hogy most már nem lehet a közügyekért amugy immel-ámmal bibelődni. A városi vagyon nem lehet többé Csáky-szalmája. Meg kell ragadni a megyei közigazgatás és városi gazdálkodás gyeplőjét amugy istenigazában.

Azzal tisztában vagyunk, hogy Zemplénvármegye pénzügyi viszonyai bizony nem a legfényesebbek. Azt pedig említenünk sem kell, hogy Sátoralja-Ujhely város pénzügyi sziuációja tisztán szemfényvesztésnek alapszik és csak ezért

látszik türethetőnek. Holott napnál fényesebben kimutattuk, hogy alapjában véve a lehető legrosszabb. Annnyira, hogyha netalán a gazdálkodás csak egyetlen grádussal hibban rosszabbra, menten beáll az anyagi züllés. A mai állapotoknál is csak különféle *teoretikus* intézkedésekkel — a *közvetlen* és *közvetlen* adók egész komplexumával — lehet fenntartani valahogyan az egyensúlyt. Arról már nem is szólunk, hogy mily helytelen ultra tért el a város, mikor különféle címeiken — a büntetés-pénzek horribilis emelésével és szaporításával — mily kiméletlenül szípolozza a közönséget. De ez a közönség dolga: ő türi, a város pedig nem tesz a lelkiismeretének szemrehányást. Ha ugyan van benne ebből valami.

De hogy a dolgra térjünk. A csanádi leiratról különösen azt az örvendetes okfejtést vonhatjuk, hogy ez a leirat mindenesetre rendkívül hatással lesz a vármegyék és városok igazgatására. Elvégre is tudjuk, hogy bizony országsszerte gyengén dögő a közigazgatás szekere. Ez az intelleum — a mely, mint újdonság számba menő jelenség mindenesetre jelenti a rendszer változtatását — letérít majd sok megyét és várost a helytelen gazdálkodás ingoványos mesgyéjéről.

Ebben az irányváltoztatásban nagy felelősség háramlik a sajtóra

TÁRCA.

Higgy, remélj, szeress.

A „Felsőmagyarországi Hirlap” részére

Irta: **Marco.**

Hova a madár is csak ritkán téved, Erdők magánjában él egy szerzetes. Tanyája zord barlang, bent egy feszület. Rá három szó vésvé: »Higgy, remélj, szeress.«

Bár ősz a haja már a szerzetesnek Szíve még most is ifjú tüzzel ég, S olykor emlékére egy régi képnék, Titkolt köny lepi el lángoló szemét.

Vajon mily fájdalom, bánat lehetett, Mely őt a magányos börtönbe üzte?... Egyetlen barátja a faszüzet, S mi követte őt, fűző keserve!

És átalólván a keresztfűjút Át éledegett szegény szerzetes, Mintha újból visszanyerné bizalmát E szavak láttára: »Higgy, remélj, szeress.«

Hitem én is egykor, mint gyermek hihet, Hitem tárgya lány volt s csalfa szerelme, O tőle reméltem földi üdvömet, Szerettem lángolón, mindent feledve!

Hajh, de fölbredtem! Ó hűtlen lett, S midőn láttam, szívem, hogy meg nem repedt

Balga!... Elakartam vetni életemet, Oh! De hála néked Isten!... Én élek.

Élek s újból hiszek én jó Istenem Bizton remélem, hogy c megtört kebel, Annyi vihar után végre megpihen S mi után vágyott végre nyugtot lel.

Szívem újból szeret... Forrón szeretlek A világ elhagyott... Te nem... Csak [te nem, A tévelygőt veszni te nem engedted És én leborulva imádlak téged óh Isten!

Itáliai impressziók.

Irta: **Erényi Nándor.**

POMPEI.

A nagy elmulás gondolata szállotta meg agyamat, a szívemet. Főlnéztem az örök kék égbe, beszívtem az olajbogyók átható illatát körölktem pirosított a narancs, sárgállott a citrom, néhány murcos olasz kölyök könyörgő hangon kínált kihűlt lávaköveket, a pápa meg a király képnék lenyomatával. A hotelben esengettek éppen a table d'honnelhoz, egész sereg vidám angol leány pajzánkodott a terrasszon; csupa vidámság, csupa élet, csupa szín és csupa forróság vett körül, még a madarak is daloltak és én mégis csak a sok, a nagy, a szürke hamut néztem, a mi befűdött it mindent, a mi némán takarja mindazt, a mi ezer esztendő előtt itt élt, virágzott. Néztem a hamut, a szürkét és

arra gondoltam, hogy minden el fog mulni egykor magától. Elhangzik a madárdal, hamuvá lesz a kis tetem, amely most élő alakban ugrál egyik a másira, hamuvá lesztek ti vidám, piros, kacér blousos angol missek és ladyk, hamuvá lesz a kövér camerière, a ki most mosolyogva sorolja fel a francia konyha minden inyencségét és hamuvá lesztek én magam is. Minden elmulik, csakja hamu a porhanyos, szürke hamu marad örök, ez itt, amely betakar mindent a halott város körül. Minden elmulik, csak a hamu marad ur majd mindenk fölött. Ha nem volna ilyen torokszorongatóan szomorúságos, ha nem űlne ki homlokokra a verejték e gondolatoknál és ha nem kalapálna a szívem örületen itt közöttetek néma, kopár, barna romok, valóban kacagni tudnék az ostoba histórián. Mi nagy, erős, okos emberek, lehoztuk magat az istenek villámai az égből, megfékeztek az idő és tér hatalmát, a természet ezer suszorogó, forrongó erőire béklyót vetettünk, mi nagyok, hatalmasak, urak mindenk fölött, tanácstalanul és bambán bámuljuk, a puha ártatlan hamurétegeket, rajta állunk most, látványosság nekünk, a mit három csillaggal méltat a vörös Baedeker, és biztosan tudjuk, hogy ez a hamu mi magunk vagyunk, voltunk és leszünk és nem tehetünk ellene semmit.

A halál symphonijája susog felénk a romok közül.

Pompei forumán állók. Búszeke márvány oszlopok hirdetik a művészet örök

igazságait, szószékek az elme és a szó hatalmát, templomok a hitet és maga ez a hatalmas, szinte beláthatatlan térség az ő elmult nagyságukat, erejüket. Itt hemzsegett a nép, festői ráncokba szedett tógákban, jártak fel és alá a város elei, itt üdvözölték a győzőt, a ki megtért a nagy csatákról, dicsőséget és új földet szerelve Rómának. Az áldozatok füstje itt kanyargott fel a felhők felé, a tömjén kábitó illata itt vegyült össze a virágok szagával, myrtus és ephuegalyak között itt járt Pompei népe.

... És megszólalt hirtelen a végítéletet harsanója és megnyitottak a pokol kapui és omlott a füst, a tűz, és hömpölygött a láva: romokban heverték a búszeke márványoszlopok, robogva dőltek össze a templomok és meghaltak a senatorok, a győzők, a consulok, a rabszolgák, a költők, a viadokok, az anyák, a hetairák, meghaltak mind egy lehelletre és nem maradt más, csak hamu, szürke, süppedő, forró hamu. Kihűlt ez aztán és lágyan borított be mindent Pompei tércin, mi élt, mi küzdött, mi szomorkodott, mi vigadott. Valogatás nélkül.

A hamu hallgat.

És az amphiteatrum végtelenül soriban, a márványpadokon fekvő senatoroktól kezdve föl a picikére szugorodott misera plebs-ig, ott szorongott fél Pompei. Lenn a porondon bősöz ordítással tört a fenevág a vértől áztatódia tóra, annak halálhőrgése összevegyült a tömeg ordításával és a zene

is. Ma már szabadabban mozoghat az is. A hol a régi rendszer idejében nem szívesen vették, hogy egy vármegyében a lakaj opportunitással hízkelő organum mellett független és szókimondó újság is létesüljön és igyekeztek azt mindenféle terrorizmussal csírájában elfojtani — ott a mai rendszer idejében bizony nem merészkednek többé hetvenkedni.

És ebben a rendszerben dolgozni is gyönyörűség. Hol láttuk azt eddig, hogy a miniszterek tudomást vettek helyi érdekű visszaélésekről? Csak egy példát említnék. Lapunk egyik előző számában felhívtuk *Darányi* miniszter figyelmét a gyümölcsfáira. Pár nappal reá a miniszter ebben az ügyben jelentést kért a *Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület*-től. Hol ez azelőtt? Akkor legfeljebb kiadták az *„ukász”*-t, hogy ezt vagy azt az embert el kell pusztítani a föld színéről.

Ebben az új levegőben kettőzött szorgalommal, buzgósággal és figyelemmel fogunk kisérni minden közfunkciót. Támadni fogunk, ahol azt megérdemlik, dicsérni fogjuk a jó és derék munkát, pártatlanul, úgy mint eddig tettük.

Az új rendszer levegője új erőt önt belénk a jövendő munkára.

Mentsük meg a népet!

Mentsük meg a magyar népet leggonoszabb, legveszedelmesebb, leggyilkosabb ellenségétől, a pálinkától!

Ez az ellenség egyre hatalmasabb, egyre diadalmasabb lesz, egyre jobbra pusztítja a parasztság testét és lelkét, s a kormány, a hatóságok, a társadalom összetett kezekkel, egykedvűen nézik a folyton fokozódó romlást, s nem tesznek semmit a megállítására, amint hogy az alkalmatlanság (?) harminc éve alatt nem tették még semmit se a parasztság érdekében.

harsonával, lázban kipirulva égtek az arok, forrongtak a szenvedélyek, pillanat alatt megszűntek a kaszto: senator és plebejus felede rangját és csak ember volt, látványosságra vágyó, izzó tekintetű ember, a maga undok mezeitelenségében. Lihegtek a kétjől, a gyönyörtől a nagyk és a nyomorultak, ujjongtak a megfizetett nők seregei, az élet, a rohanó élet árja sodrott magával mindeneket — mikor ajkukra fagyott a gyönyör kiáltása, elszállott hirtelen a légben a győzelmi kiáltás, a halálra sebzett vad végső ordítása és meghaltak ők mind, egyszerre, fenséges és borzasztó együttesében, Lassan borított szemfödőt az előkelőkre éppen úgy, mint a gladiátorokra a hamu, elmultak nyomtalanul és a nagy közös sir évezredekig rejtette, méhében mindazt, mi élt forrongott, üvöltött, ordított; állatok, emberek, consulák és rabszolgák kövé meredtek a hamu alatt. És a hamu csak hallgatott tovább is. Mig Egyszerre csak megszólalt. Az első ásó-útás nyomán hang hallatszott, meglevendett a nagy temető és napról napra regélt, regélt letűnt ezer esztendő nagyságáról, csodáiról. Feltámadott halottaiból Pompei. Megbolygatták két-czeresztendő álmat és újraszóletett minden, bár semmi sem élt. Késő utódok, kiket a nagy eszme, a megismerés vezetett, életre keltették mindazt, mi a hamu alatt szunyadt csendesen. Tempломok és paloták, terek és utak bontakoztak ki az ásó nyomán, a kis vaszszerszám csodákat művelt. És előtűnik áll a város a maga nagyságában, szépségében, úgy, a hogy a nagy végítélet

Tétlenül, tehetetlenül nézik a pálinka pusztításait, mint a hogy a filoxera pusztítását nézték. Csak hogy az elpusztult parasztságot nem lehet ám majd olyan könnyen rekonstruálni, mint az elpusztult szőlőket!

Pedig kettős okunk volna sietni az orvosossággal, mert kétszeresen nagy a veszedelem, a mely fenyeget. Nem csak az a baj, hogy a parasztság egyre jobban pusztul, hanem első sorban az, hogy legjobban, legnagyobb mértékben a magyar parasztságot pusztítja ez a mérég, s így elősegíti a nemzetiségek terjeszkedését a magyar nemzet rovására.

A Hegyalján figyeltem meg ezt a népmérgezést, ahol olyan jó dolga van most a munkásnépeknek, mint sehol mást a világon. A szőlőfelújítás állandóan foglalkoztatja a munkásokat. Nem is bírják meg az itteniekket, ezerszámra hozzák messze vidékekről az embereket. Egész esztendőn át szakadatlanul tart a munka, az ünnepeket s esős napokat kivéve egy napja sem vész el a napzámósoknak. S a napzám óriási, ritkaság, ha egy forintnál kevesebb szorgos munkaidőben két forintra is felmegy.

Napzámós emberek élelemre, ruhára, lakásra családostul elég naponként, bőven számítva 50—60 krajcár. Hát az asszony munkáját is számítva — ha tekintetbe vesszük a napzám nélküli maradó napokat is — legalább 80—100 forintot lehetne évenként egy hegyaljai napzámósoknak félretenni.

És valóban félre is tesz az, melyik józan és takarékos. Ismerek napzámós embereket, akiknek pár száz forintos-kajuk is van már a takaréknéptárbán, ismerek olyanokat, akik házat, földet, lovat vettek már tisztán a két kezük munkájából.

Csak hogy ilyen van száz közül kettő, három, azok, a kik nem isznak pálinkát.

A többinek soha sincs egy krajcár vagyonja, — sohase tud az adósságokból kimászni. Ruhája rongyos, háza tája elhanyagolt, felesége, gyermekei majdnem mindig éheznek. Mert egész héten csak azért dolgozik, hogy vasárnap eligya egész kereménységét.

Vasárnap délben már minden második paraszt ember, akivel az utcán találkozunk, holt részeg. Estére aztán lámpással kell keresni a józan embert.

előtt állott.

Járók terén, szűk utcáin; aromát perzseli a déli nap, mely megtörök az omladékokon. Érzéseimet, gondolataimat urálja a percre sem muló félelem, lelkemben ott zug az intés a multról és a kikerülhetetlen jövendőről. Itt szakadtam csak el a való igazában a külső világtól, a halott város falai között vagyok csak mérhetetlenül egyedül. De jó ez így. Zavartalanul szívom magamba a nagy korok fenséges csodái között átauhanó hangulatot és hallgatom a regét, a mit a falak mondanak és a mi csupa valóság.

Nagyobbak, oh, százszor, ezerszer hatalmasabb voltak ők minálunk. Nagyobbak érzéseiben, gondolkodásban, hatalmasabbak nyilvános életükben, művészetükben. Esmékekben és arányokban, erőben és szemellenben egyaránt felülmutáltak a későbbi korok fölvilágosultait. Talpig ember volt az mindegyik, testben és gondolkodásban. Magánéletüket és nyilvános szereplésüket otthonuk és középületeikből tanuljuk meg csodálni. Minden kődarab Pompeiben az ő nagyságukról, hatalmukról és szellemi előkelőségükről regél. És az emberi szenvedélyek és az emberi nállottság is azon arányban voltak nálunk kifejlődve, mint a szellemi erőik.

Éltek a nap minden percében, kiaknálták bőségesen a pillanatot; az erkölcestelenségük szinte mesébe való. Egész utcák a nő szeretlen kultuszának emlékei. A bujaság templomaiban ott látjuk a fekete alapu, sajátos pompeii színekben — a sárgea és kékszínű talan vegyülékében és árnyalatában —

És ha még csak anyagilag ólné meg a pálinka ezeket a szerencsétleneket! De megmérgezi a lelküket, kőli belőlük a tisztességet, a becsületérzést, — megbénítja az akaratot, elpusztítja a jellemet, az önértéket. A pálinka rajba lélekileg teljesen elzúllik, — elvesz belőle minden jó érzés, minden nemesebb emberi vonás, a mikkel pedig olyan bőven megáldotta a magyar paraszot a természet.

És ennek a rettenetes pusztulásnak a megakadályozására nem tesz senki semmit!

Hogy eddig nem tették, azt értem. Az eddigi rendszerbe beleillett a nép elzúlése. A társadalmi, erkölcsi zúlése volt az alapítva, a morális posványból táplálkozott, s egyik fő kortes eszköze a pálinka volt. — De most úgy mondják, hogy másképp lesz. Hát hadd lássuk!

Van törvényünk, a mely büntetéssel sújtja a kocsmáros, ha részeg emberek italt ad, — van törvényünk, amely bünteti a részegség által közbotrányt okozókat. Mindennap százszor lehetne alkalmazni, — de alkalmazták-e csak egyszer is már?

És hol vannak az állam szigorú kényszereszközei, hol a társadalom erős gyerevei, a melyekkel meg lehetne a bajt akadályozni? Mert nem sietnek velük?

Szomorú jelenségek kéréleg, parancsolólag kiáltanak mindenfelől: mentstük meg az elzúléstől a magyar népet!

B. B.

HIRESK.

Augusztus elsejével új előfizetés nyílik a „Felsőmagyarországi Hírlap”-ra. Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, a kiknek előfizetése július végével lejárt, hogy a lap megrendelését minél előbb megújítani szíveskedjenek, nehogy a szétúlédesben fennakadás történjék.

— *Eljegyzés.* Herman Viktor dr. a kassai katonai alreáliskola ezredorvosa e napokban jegyezte el *Deil* Elza kisaszonny, *Deil* Jenő a kassai kereske-

tartott szerelmi képeket, ezer változatban tisztelték Vénust és áldoztak ol-tárán. És sok róza, sok virág, sok babér és sok epheu és mindenek fölött sok-sok étel van megörökítve a pompeii fedetlen paloták freskókkal borított falain.

A színházak, a fürdők mind emlékei annak, hogy e nép akart élni s tudott is. A mi kényelmünk csak virtuozitás az övékhez, a mi művészi volt, Természetes fenségében, szinte komoran nyilatkozott meg náluk a pompa, finomságtól, a barokk hajlékonyságtól, a roccoco édeskés felületességétől. Ez mind csupa hazugság az ő nagyságos erőteljességükhöz képest; művészetükben, építkezésükben és mindama emlékeikben, melyekkel Pompei utcáin járva találkozunk, benne van a határozott hamisítatlan emberiség, az őseről.

Jártam a halott városban és szedegyettem sorra az impressziókat. Minden fordulómnál, minden nyilvános épületben, mindegyik magánpalota atriumában új és új hangulatok rajzottak körül.

Leszállt az alkony! Nagy árnyékokat vetettek maguk körül a derékban kettőtört hatalmas márványoszlopok, a kopár falak ormán megtört a bucsuzó a nap utolsó sugara. És mindenütt, közel és távol, megült minden romot, minden fűszálat a mélyeséges, nagy csend, szellő se lebbent, hang se hallatszott és kábult agygyal rőttem a nagy kőköcsák utakat végesévig. Temetőben járn szomorúságos; Pompeiben tölteni pár óráit gyötrelmes élvezet és kínos gyönyör. Fájt minden szépsége és könnynevez léptem ki kapuján a való életbe.

delmi- és iparkamara titkárnak kedves leányát.

— *Esküvő.* *Balajthy* Sándor helybeli kir. pénzügyi tisztviselő, f. hó 5-én tartotta esküvőjét Miskolcon, *Bányay* Zsuzsika kisaszonnyal.

— *Egy kollégánk halála.* Zimann József iglői főgymnásiumi tanár, a »Szepességi Lapok«-nak 15 éven át volt jeles tollu felelős szerkesztője, hosszabb szenvedés után 54 éves korában elhunyt. Utóda a lap szerkesztésében Níkházy Gyula ugyancsak iglői főgymnásiumi tanár lesz, kinek a zsurnalisztikában eléggé ismeretes neve van.

— *Járaskórház.* Varannón cseszetre méltó mozgalom indult meg. *Csóke* József dr. *Füzesséry* György főszolgabíró, *Dioszeghy* János szolgabíró és *Friedmann* Vilmos dr. ugyanis lelkes felhívást intéztek a nemeskeblű emberbarátokhoz a *varannói járás részére létesítendő kórház ügyében*. Ily emberbaráti intézmény létesítésének szükségességét nem kell bővebben fejtegetnünk. — A *szegénysorsu betegek ápolása* egyik leg-szebb, legnemesebb feladata a jómódu embereknek. A varannói járás már régóta érzi hiányát egy létesítendő kórháznak, mely a szegény népét az élet küzdelmében ránehezédő betegségből való szabadulását előmozdítaná, s visszaadva elvesztett egészségét, a félbeszakított munka további folytatására képesítendő. Hisszük és reméljük, hogy a nemes keblű emberbarátok sietve fogják e nemes cél elérését előmozdítani és a létesítendő varannói járáskórház javára, adományaikkal hozzájárulni.

— *Utonállás Varannó-Csemernyén.* A mult napokban történt, hogy L. S. gazdaszt midőn a mezőről szekerén kocsisával hazafelé hajtatott, az uton cigányok kövekkel megtámadták és pénzt követeltek tőle. Csak súlyos sebek árán sikerült nekik az uton állók elől menekülniök. Hazamenet az esetet azonnal bejelentették a csendőrségnek, kik azonban kijelentették, hogy az utonállók csak szolgabírói utasításra vehetik úzóbe. A szolgabíróság pedig azt a salamoni választ adta, hogy ebbe az ügybe nem avatkozhatik, mert a szolgabíróság »rendőrségi ügyekkel« foglalkozik. Tehát a szolgabíróság böles esze szerint az utonállás nem »rendészeti« ügy, igazán kíváncsiak vagyunk hát hogy milyen. A pataki első éves jogászoknak ugyanis a t. szolgabíróság-gal ellentétes véleményük van. A járásbírószághoz mentek hát, hol azonban panasznap nem lévén csak harmadnapra vehették fel az illetők panaszát. — Az illetékes közegeknek, és a nagy közönségnek ismételtven van szerezésünk tudomására hozni, hogy ez nem Beszarábiában, hanem itt Zemplénben történt. A cigányok pedig vígan hanyják már a cigánykereket Szilás-Balháson.

— *Öngyilkosság.* Eldobta magától az életet s nem várta be míg vége van e földi szenvedésnek. E gondolat vezérelte tette elkövetésében *Erminy* Albert gyártelepi asztalos. Erminy beteg volt már hosszú időn át, s valami-képen megtudta orvosától, hogy baján orvosilag már lehetetlen segíteni. Ez elkeseredés adta kezébe a mérget a melynek hatása nem is maradt el. Tegnap temették el a szerencsétlent, kit hátramaradt felesége s gyermekei sírtaknak.

— *Mulatságok* Folyó hó 6-án pompásan sikerült táncmulatságot rendezett a vidék fiatalága legenyemihalyi állomás közlemben levő ligetben. — A mulatságon a vidék s városunk közötti szep számban volt képviselve, a mely fesztelen jó kedvel egész reggeli 7 óráig tartott. A rendezés nehéz munkája az állomás derék tisztj karát terhelte, kik fölök telheltőleg elkövettek mindent, a mulatság érdekében, a mi sikerült is. A reggeli vonat egy jól el-töltött éjszaka emlékével hozta haza a mulatózókat.

Ugyanaznap tartották a helybeli dohánnyári munkások is a Nyul kerthelyiségében táncmulatságukat. A mulatság, mely a hajnali órákban ért véget,

ügy anyagilag, mint erkölcsileg nagyon jól sikerült. — Felülírtak: Molnár István 10 frtot, Dókus Gyula, Kuscsa Antal és Talapkovics Vazul 5—5 frtot, Adamecz Emil, Klein Géza 3—3 frtot, Kincsesy Péter 2 fr 50 krt, Mailáth József gróf (Perbenyik), Matolay Etele, Terletter Károly, Grén Jenő, Julasz Jenő, Dr. Nyomarkay Ödön, Seide Róbert, 2—2 frtot, Fűrér Károly, Nagy Elemér, Pílissy Ferenc, Széchenyi Lajos, Dr. Klein Jakab 1—1 frtot, Botányi Antal, Botányi Lajos, Geiger Ferenc, Fok Ferenc, Szilágyi József és Bertók János 50—50 krt, Papp Károly 20 krt — Összesen 55 frt 70 k. Tiszta jövedelem 115 frt 41 kr. — A felülírtöknek a szegény gyermekek nevében, köszönétét fejezi ki a rendezőség.

Vasárnap tartották a M. Á. V. altsíjzei a Bock kertjében majálisokat. A fnyesen berendezett táncteremben egész kora reggelig tartott a fesztelen jó kedvű multság, a mely ez éven is nagyon látogatott volt.

E hó 13-án a hatfai fűrdőben a vidéki fiatalág hangversennyel egybekötött táncmultságot rendez. A multság előreláthatólag látogatottnak ígérkezik.

Löverseny Beregszászban. Lapunk egyik előző számában megemlékeztünk a beregvármegyei ügétő versenyfarsáng az évi versenyéről; most ismét, a midőn az ügétő verseny idejének megváltoztatását adjuk hírül t. olvasóinknak, egyszersmind örömmel jelezzük, hogy ez idei verseny íránt igen nagy az érdeklődés megszerte, melynek azt hisszük, kitünően meg fog felelni a nagy élvezetet ígérő program, amelynek sikeres megoldásán fáradságot nem ismerő ügybuzgalommal dolgozik a versenyfarsángnak igazgatója. Az ez évi ügétő verseny n. m. s. e. p. t. m. b. r. 10 é. n. h. n. e. m. s. e. p. t. m. b. r. 8-án lesz megtartva, feledhetetlen emléktől királyi nének halálának évfordulója miatt, értesüléstünk szerint ott lesz Zemplénvármegye főúri közönségének egy igen szép része, a kik már meg is ígérték elmenetelüket, köztük hallottuk említeni: Sennyey István, Géza és Miklós bárókat stb., a kiknek személyisége már maga elég biztosíték a verseny sikerére.

Fuldokló gyermek. A Ronyva vízében közel az uszodához az átvezető hid mellett csomó gyermek szokott fürdeni. Egy három éves fiucska a mélyebb vízbe mászván fulladozni kezdett, nagyobb társai azonban lélekjelenlétüket nem vesztették el utána mentek és még élve sikerült kifogniok.

Marhakiállítás. A »Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület« f. hó végéig Mező-Laborczon tenyészmarha kiállítás rendez, melyre a gazdaságosság érdeklődését már ezuttal is felhívja.

Rablási kísérlet Sátoralja-Ujhelyben. Rendezett tanács Ujhely városának közbiztonságát jelmezli a következő rablási kísérlet: Szuhí József iparos f. hó 6-án vasárnap este felé az Ujváros egyik utcáján hazafelé ballagott. Az éj rejtekéből egyszerre három utonállót tűnt elő, pénzt követve Szuhítól. Ez ijedtében természetesen összesze magánál levő pénzét körülbelül 50 frtjárt odaadta. A véletlenül arra menő két csendőrnök sikerült ugyan még az este a helyszínében közel kettőt közülök elcsípní, a harmadik azonban megugrott. A varannói t. szolgabírósalg talán ebből megtanulhatja, hogy az utonállás »rendészeti« ügy Zemplénben is. Ime a csendőrnök az utonállót itt nem utasították a szolgabírósalghoz, vagy a rendőrkapitánysághoz, jöllehet igazán nem lett volna kötelességük az utonállókat üzbbe venni, mert hiszen rendezett tanácsú városban a rendszert a rendőrség körébe tartozik. — A rendőrség azonban az Ujvárosban nem szokott működni.

Csudaszülött. Ungváron a múlt napokban egy butorgyári munkásné egy csudagyermeknek adott életet. A gyermeknek két feje volt, melyek közül egyik tökéletesen, a másik csak ke-

vésbbé volt kifejlődve. A gyermek természetesen halva jött a világra.

Ipartelepek termelése és üzeme. A kassai kereskedelmi- és iparkamara nevében Deil Jenő titkár és Szakmáry Károly elnök az iparosokhoz és gyárosokhoz a következő felhívást bocsátották ki:

»Dr. Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter ur ö nagyméltósága gondoskodásának egyik legfontosabb tárgyát hazai gyáriparunk fejlesztése és azon okok megszüntetése, azon akadályok elhárítása képezi, melyek a gyáripar felvirágzását és boldogulását gátolják. A kegyelmes ur, ki nemes hévvel és hazafias lelkesedéssel lát a maga elé tűzött feladatok megoldásához, első sorban az összes hazai gyárak és nagyobb ipartelepek termeléséről és üzemük főbb viszonyairól részletes adatokat óhajt beszerzeni, mert csak akkor, ha ezen adatok rendelkezésére állanak, alkothat magának hü képet az egyes iparágak, a gyártelepek helyzetéről, csak akkor orvosolhatja a bajokat, ha azok teljes öszinteséggel előtte feltáratnak, csak akkor döntheti le az akadályokat, ha azokat tudomására hozzuk. A miniszter ur ezen adatokat kizárólag az ipar és az iparosok érdekében akarja és fogja értékesíteni. Arra nézve, hogy a kérdéssze adatok nem fognak a már említett kivül esetleg adóztatási vagy más celokra is fölhasználatni, teljes biztositókat nyújthat t. címnek első sorban az a körülmény, hogy az egész felvétel az iparfelügyeletről szóló 1893. évi XXVIII. törvénycikk alapján fog végrehajtatni, a melynek 30. §-a kimondja, hogy az iparfelügyelők által (s a felvevő közegek, a mennyiben nem tartozónak az iparfelügyelők sorába, az említett törvény 11. §-a alapján az iparfelügyelőköt helyettesítve fognak eljárni) gyűjtött adatok más, mint az ipartörvények s az erre vonatkozó rendeletek végrehajtásának céljaira vagy iparstatistikai celokra fel nem használhatóak.«

De eltekintve ettől, a szükséges intézkedéseket már is megtette a miniszter ur minden irányban arra nézve, hogy közegekben kívül másoknak az adatokba betekintésük ne legyen. Az érdekelteknék tehát attól se kell tartaniok, hogy az általuk bemandott adatokról akár a felvétel, akár a feldolgozás során, vagy később illetéktelenek tudomást nyernek. Gondja lesz továbbá arra is, hogy a menyiben az eredmények közértelem kívánatosnak szükségesnek mutatkoznak, ez olyformán történjék, hogy a nyilvánosságra hozandó adatokból valamely vállalat egyéni viszonyaira következtetni ne lehessen. A kegyelmes ur kiküldi tehát megbízott szakembereit, kik a t. c. nek gyári vagy iparüzemei vonatkozó adatokat a c. bemandása alapján fogják a kérdőívekbe bevezetni, de miután a miniszter ur a legfőbból sem kíván az érdekeltek üzleti titkaiba behatolni, csak oly kérdéseket fognak t. c.-hez intéztetni, illetőleg csak oly adatok bemutatása fog kivánatni, melyek megadása által t. c. üzleti érdeke veszélyeztetve nem lesz. Hogy pedig t. c. már előre is tájékozva legyen arról, miféle kérdések fognak hozzá intéztetni s mily adatok közlését fogják a kiküldöttek kívánni, e célból ide csatolunk egy példányt a felvételnél használandó alap-kérdőívől, félértelesség elkerülése végett azonban hangsúlyozzuk, hogy ezen iv t. c.-nek csak tájékozasul szolgáljon, mert az egyes iparágak igényeinek megfelelően szerkesztett részletes kérdőívök kitöltését a helyszínére kiküldendő szakközegek fogják eszközölni, a kik t. c.-et jövetelükről idejekorán értesíteni fogják.

T. c. ! Imc egy miniszter, kinek komoly szándéka, nemes intenciója az ipar és az iparosok helyzetével, ügyes-bajos dolgaikkal, nehéz helyzetükkel alaposan megismerkedni és ha a viszonyokat, a bajokat, az akadályokat megismerte, minden föle tehető módon a fejlesztéshez, az ápoláshoz, az orvosláshoz látni. Ilyen miniszter megérdemli, hogy nevében és megbízásából eljáró köze-

gek utján rendelkezésére bocsássuk mindazon adatokat, melyek nélkül ő rajtuk nem segíthet és javukra nem munkálkodhatik a siker reményével. Sajat jól felgottott érdekében tehát kérjük t. címet, hogy a miniszter ur ö nagyméltóságának megbízottait gyárfelvételi működésükben jóakarattal és igaz magyar öszinteséggel támogatni sziveskedjék.«

Pályázat. Iskola építése Tarcalon. Versenyt a sátoralja-ujhelyi m. királyi pénzügyigazgatóságnál augusztus 16. d. e. 9. órakor. Előír. 3864 frt. Bántépén 10%.

Csofőfolytatás. Klein Bernát sátoralja-ujhelyi bornyagykereskedő ellen, kiegyezés folytán. — Kolb Mór szatmári kereskedő ellen, vagyonihiányában.

Gabonavásár. A »Zemplénvármegyei Gazdasági Egyesület« f. hó 24-én gabonavásárt rendez. Minták az elnök-séghez f. hó 15-ig küldhető be.

Izr. családból való gymnásiumba járó 2—3 flut teljes ellátásra előnyös feltételekkel elfogadok. — Markovics Sarolta főtér 483. szám.

Eladó szőlő. Nagyon jutányosan eladó a Hegyalja legszebb helyén, központján több legjobb fekvésű, első osztályú szőlő. Egy 16 holdas darab, a melyből 9 hold már termelő állapotban van, egy másik 18 holdas csoport a leghiressebb szőlőhegyeken, belőle 9 hold már teljesen termő. Kisebb darabok egy 2 és fél holdas, egy 1 és fél holdas beültetett, egy 3 és fél holdas parlag terület a legjobb helyeken, s még több más parcella. Bővebbet a kiadó-hivatásban.

Jó házból való flu Nagy Ferencz fűszer-üzletében tanulóul felvétetik.

KÖZGAZDASÁG.

Az iparfejlesztés munkája.

(Gy. H.) A legnagyobb megleben, mikor az emberek fűrdőkön nyaralnak s gyűjtik az ősi munkához erejüket, abban a műhelyben, melyre a »kereskedelmi miniszterium« cége van felvete, lázasan folyik a munka, égnék a kohók, csattognak a kalapácsok, sürgőnek-forgognak a munkában fárado emberek.

És mindazok a külső expositurák, melyek a központ kezére dolgoznak, annak az anyagát rendezik, — mind-ezeket az expositurákon, az iparkamara telepein, hasonló menetben folyik a munka.

Aminék nekivágtak ilyen erővel és elszántással, az a munka nem kevesebb, mint a magyar iparfejlesztési tevékenység programjának alpból való megalkotása és nyomban az alapozásnak is megkezdése.

Ha mi önállósítani akarjuk iparunkat, legelőször is azt kell ismernünk, milyen ennek jelenben a termelő képessége?

Ha ezt már ismerjük jön a másik kérdés, hogy miként lehet a termelést fejleszteni és egyszersmind biztositani számára a kelendőség?

Oly kérdések ezek, hogy a ki biztos tudomást kíván bennök szerzeni, azelőtt pórére kell vetkőznie az ország egész ipari berendezéseinek a álszámereim nélkül, szépités és rutítás nélkül kell magát vizsgálatra bemutatnia, mint a betegnek az orvos előtt.

A konzultálás nehéz munkájához kezd most a kereskedelmi miniszterium, a mikor belefog az ipari és termelési statisztika felvételéhez.

Munkájához teljes mértékben igénybe veszi a kamarák buzgóságát és tapasztalatait és számít egyszersmind maguknak az érdekelteknék öszinte és intelligens közreműködésére is.

A miniszterim biztosi e napokban kelenek utra s az egész országban egyszere kezdődik meg a logikus adatgyűjtés munkája.

APRÓ REGÉNYEK.

A TÉGLA-KIRÁLY.

Irtá: Kemeckey Jenő. (3)

I.

Vajjon, ha elhagyjuk a pénz-, a papir- és a vas-uralkodó korszakának ezt a mozgalmas századát, vajjon lesz-e még akkor gazdag paraszt, a ki bekecsben jár, drága faragványos szekérenben tartja a subát s millió van a feje alatt, a mikor lefekszik? Vajjon lesz-e? Vajjon nem vész-e ki a kunyó század utolsó mohikánjai közül a parasztnádból ritkuló típusa?

Valójában nem is típus, hanem csak specialitás. Itt-ott annyira kikerekeltette a birtokát egy-egy paraszt, a ki megmaradt a fakánál mellett, hogy volt annyija, mint egy német hercegnek.

Kovács József uram négy ökörrel kezdte a gazdaságát, azt jussolta, s ma gylái vannak és nyolcezer hold jóféle földnek az ura. A mikor már fölgyadult a vasuti és vízszabályozási földmunkák vállalatánál, úgy hívták, hogy kubikos báró.

A kubikos báró Csicsերben lakozott egy vörös téglából készült emeletes kastélyban, a földszinten. Az emelet csak akkor került használatba, amikor a lánya ithon volt. Szomszédja volt Morgenstern Mór, az izráelitáknak abból a szabolcsi fajtájából, a kiket úgy hívnak, hogy dzsentri-zsidó, a kik már a jócskán öröklőt vagyonat a dzsentri allúrjeivel költik. Futatnak, cigányt tartanak konvencióba, fölteszik egy kártyalapra uri juxból a négy vadeseres csikójukat, tűzzel mennek bele a képviselő-választásokba s tulboldogok, ha bevásztják a megyén a loávató bizottságba, — abba csak urat választanak.

Morgenstern Mór, a fejlőd típus, eleinte vállalkozó társa volt Kovács Józsefnek, de nirt vele sem furingban, sem okosságban, sem kirtartásban. Morgenstern Mór úgy költött, mint egy Esterházy, nem, mint egy abaujmegyei nyolc-száz holdos ur: hányt a pénzt s ha egy-egy tételt csak harmadában is kifogásolt a számlán a miniszteri kiküldött, rögtön kész volt a feleletével: törüljék az egészet. Kovács József ellenben fogaózt vert minden garast s fölzsámítottá az utolsó kavicsdarabokat is, a mit szállított.

Összeütöközést öszelütöközés követett s végül egy nagy vállalat sikeres befejezésénél, Morgenstern azt indítványozta, hogy vendégeljék meg a felülvizsgáló bizottságot urasan: lazac, tengeri rák, johannesberghi előjáróba, Bécsből hozatott marhafiél, burgundi és Pomey-pepszög meg Mumm és így tovább. — Minden vendég kap egy drága szivartárcát vagy más értékes emléktárgyat. Kovács József ellenben a jóféle birge-paprikás és a szögiedi homokon termett siller mellett kardoskodott.

— A fene a gyomrukba, — így vélekedett, — lehuztak huszonötezer forintot a számlából.

— De hisz így is nyertünk kétszáz-ezer forintot.

— Nyertünk, mert hogy muszáj volt; oszt magunknak nyertünk, vagy mi.

— No hát én nem fogok szegénykezni az ur garaszkodása miatt. Az lesz, amit én akarok, punktum.

— Hiszen lehet, hogy a magából csak nagy traktát, de az én pénzből bizony nem.

— Hát a magaméból, — fakadt ki Morgenstern ur, — de kend nem is jön oda.

A kend szóra Kovács József kidüllesztette a széles mellét, kevélyen megpördörte a rövidre harapdált bajuszát s Jeruzsálemet kezdte emlegetni meg azt, hogy »ne akarják gróf lenni, akinek jó lesz még egyszer a hagtma is.«

— Valunk! — kiáltotta Morgenstern, — paraszttal nem társulok többé, elküldöm kendhez az ügyvédemet!

